

Slettegaard i Vester Hanherred

AF C. KLITGAARD

Min Tak til Direktionen for Carlsbergfondet for Støtte til mine Arkivstudier.

I "JYDSKE SAMLINGER" 1899 (3. II. 261) har jeg offentliggjort en Artikel om Slettegaard og dens Ejere og Brugere fra Middelalderen til Udgangen af 1800'erne; men i den lange Aarrække, der siden da er forløbet, har jeg Tid efter anden samlet en Del Stof, navnlig vedrørende Adelslægten Griis fra Slette, og en ny Bearbejdelse af Gaardens Historie vil antagelig derfor ikke være uden Interesse.

I 15-1600 Aarene var mange mindre nordjyske Gaarde beboet af Smaaadel, der ikke Økonomisk evnede at hævde deres Adelskab, eller som ved Giftermaal med "ufri", dvs.: uadelige, satte Adelskabet over Styr for deres Efterkommere. Fra ældre Tid kan nævnes Slægter som Bagge, Basse, Benderup, Budde, Børialsen, Ged, Griis, Hvas, Kid, Lunov, Munk, Mühlheim, Navl, Orning, Seefeld, Vognsen og flere, og mange velbyrdige Jomfruer fristede en haard Skæbne i Fattigdom i Smaabol og Fælledeuse eller var Tjenestepiger hos Bønder (Budde, Munk m. fl.).

Den Slægt, som her skal omtales, Slægten *Griis* fra Slette, tilhørte en Lavadelsslægt, som skønt gammel ikke i det lange Løb evnede at holde sig i Adelsstanden, men gled over i Bondestanden. Slægtens *Vaaben* var et sort gaaende Vildsvin i Sølvfelt og paa Hjelman et halvt Svin (1580), men Palle Griis' Sigil 1561 viser et Skjold med kun et halvt Svin.

Naar man ad Oldtidsvejen fra Hjørring til Fureby fortsatte ad Stranden til Slette Aa den Vej, Knud den Hellige fulgte, da han 1086 fra Børglum Kongsgaard søgte til Aggersborg for paa den anden Side af Fjorden at fortsætte ad den gamle Hærvej sydpaa gennem Jylland - og der drejede ind i Landet over Slette Hvarre for sydpaa over Kollerup at komme til Aggersund, kom man forbi Hjørtaldal Kirke og Hovedgaarden *Slette* i dette Sogn, der med sin tidligere lille Vandmølle ved Slette Aa ligger paa et frodigt Terræn omgivet af et af Sandflugt hærget Areal, i hvilket Højdedraget Svinkløv rager 63 m op. Gaarden, der allerede nævnes 1450, blev tidligt hærget af det flygende Sand fra Stranden, og 1662 blev den trods sit store tilliggende Areal kun takseret for 8¹/₄ Td. Htk., og ved Matrikuleringen 1688 blev den sat for 6 Tdr., hvortil kom en *Vandmølle* og nogle Afbyggere paa Gaardens Grund (Bolet *Fasmalie*, 6 Huse paa *Sanden* og "*Hanses Hauge*", 3 Huse i *Klitten* dvs.: ved Slettestrand og 1 Hus *under Bakken*), ialt af Ca. 2³/₈ Td. Htk.¹). Men endvidere var der af Fæste-Bøndergods 3 Gaarde og 1 Hus i Vester Svenstrup m. m., tilsammen af Htk. 14-3-3-1.

Til Slettegaard har tidligere hørt det anselige Højdrag med Kridtformationer "*Svinkløv*", hvis smukke Partier som f. Eks. "Faldet" er yndede Udflugtssteder, og fra Svinkløvs ydre Spids har man en herlig Udsigt saavel over Havet mod Nord som over Kysten mod Øst til Rubjerg Knude ved Lønstrup, mod Syd over store Del af

Hanherrederne, Limfjorden og Himmerland og endelig mod Vest til Bulbjerg med Skareklit.

*

Den første Ejer af Slette, som kendes i Historien, var *Anders Griis*²), som 16. Nov. 1450 medbeseglede et Skøde ved Hanherreds Ting, i hvilket Vogn Jepsen til Alsbjergs Enke, Karen, skødede et Bol i Attrup til Helligaandsklostret i Aalborg³).

Han anfører i Tingsvidnet efter Væbnerne, og det er muligt, at han har staaet paa Bøndernes Side i Rejsningen under Henrik Tagesen, der endte med Bondehærens Nederlag i Slaget paa Sct. Jørgensbjerg i Kettrup Sogn 1441, efter at Bønderne havde nedbrændt Aagaard, Aggersborg, Kokkedal og Frejstrup i Torslev S. m. fl., saa muligt er *Anders Griis'* adelige Rettigheder blevet bestridt en Tid; men 1458 var han dog Herredsfoged, og 1468 anføres han blandt Væbnerne i en paa Aagaard afsagt Borgestuedom. Han levede 1470 og førte i sit Skjold et gaaende Svin, da han dette Aar efter Forlangende fik udstedt et Sognevidne af Hjørtaldal Kirkegaard af Sognepræsten Hr. Peder Andersen og 4 Selvejere, deraf to fra Hvetbo og Jerslev Herreder. Sognevidnet omhandlede *Anders Griis'* Korn. Han var sandsynligvis gift med Enken efter en Morten Pedersen, hvis Datter Mettes Søn velb. *Anders Itske* i Torup kalder efternævnte Palle Griis for sin Morbroder⁴).

Af hans Børn vides, at en *Datter* blev gift med Væbneren *Thomas Nielsen (Sehested)* i Mosbjerggaard, Horns Herred, og desuden havde han Sønnen *Palle*, som fik Slettegaard.

*

Palle Andersen Griis nævnes i Slette 1494, 1507 og senere som Væbner, men anføres 1515 og 1526 efter Væbnerne. 1511 stillede han dog en Mand til Krigstjeneste⁵), og i Fortegnelse over Adelsens Rostjeneste takseredes han til at stille en bereden Skytte⁶). Han døde antagelig o. 1530, thi 1532 skrives: "Der boede for nogle Aar siden en Bonde i Hanherred, kaldet Palle Griis . . ., hvilken lod gøre en Lovhævd (dvs.: Markskel) imellem Sette og Torupgaard og imellem Hjørtaldal og Torupgaard. . . m. v.⁷)"

Sandsynligvis var han gift med en Søster til den adelige *Mads Bagge* paa Abildgaard i Alstrup Sogn (Hvetbo H.), hvis Datter *Anne Madsdatter* var gift med velbyrdige *Knud Bildt* i Hovgaard i Aaby Sogn (Kjær H.),

² Om Slægten henvises i øvrigt til "Danmarks Asels Aarbog" 1895 og senere Tilføjelser.

³ Danske Magaz. 5 II. 187.

⁴ A. Heise: "Dueholm Diplomatarium", S. 85.

⁵ Danske Mag. 4. II 299.

⁶ a. St. 2. 4. 53.

⁷ Fred. I.s danske Register, S. 477.

¹ Heraf Mølleskyld 1-0-2-0.

som 1546 havde Trætte med Familien Griis fra Slettegaard om Annes Arv. Han ejede senere Hovgaard i V. Hassing S.

Palle Griis havde mindst 4 Børn, Sønner, der alle fik Arv i Slettegaard; men muligt var der en femte Søn: *Laurs Griis* i Alstrup, hvis Søn *Jens Laursen Griis* 1591 solgte nogle Stude⁸), og det er vel ogsaa denne Laurs Griis, som 1576 blev stævnet af Niels Eriksen i Vraagaard for Korn, som han skyldte salig *Niels Bagge*, og samme Aar stævnedes han af Anders Mikkelsen for 9 Tdr. Trækul, 4 Læs Træ, 2 Hjul og Tilberedning af nogle Huder og Skind, et 9 Alens Egetrug m. m.⁹). Men var Laurs. Griis Søn af Palle, regnedes han i hvert Fald ikke for adelig, og kun hans Forbindelse med Slægten Bagge henpeger paa Slægten Griis fra Slette.

Vi kender ikke Rækkefølgen paa Palle Griis' Børn, men den synes at være:

1. *Bagge Pallesen Griis* til Slette fik 12. Aug. 1524 sit Adelskab fornyet og var 1528 en af de Adelsmænd, der blev forskrevet til at følge Kong Frederik I til Udlandet, saa han maa vel have været en præsentabel Mand. 1528 skrev han sig til Hjermelevgaard (nu Børglum H.). Denne Gaard havde siden o. 1400 tilhørt Slægten Vognsen (med 3 Blaamandshoveder), men i Morten Johansen Vognsen, der druknede i Sverige 1498, efterlod sig ikke Sønner, og Gaarden arvedes derfor af hans to Døtre med Halvdelen hver. Datteren *Mette Mortensdatter*, der vel var født i 1490'erne og døde 1587, blev 1520'erne gift med Bagge Griis, maaske 1524, da han fik sit Adelskab fornyet, og 1534 var han bispelig Lensmand paa Klarupgaard i Fleskum Herred.

Da Nordjyderne 1534 rejste sig under Skipper Klemen Andersen, afbrændte de som bekendt Adelsgaardene, og baade Hjermelevgaard og Klarupgaard gik op i Luer. Bagge Griis, der jo led stort Tab ved disse Voldshandlinger, vilde derfor hævne sig paa Skipper Klemen, og under Foregivende af, at han vilde slutte sig til Bonderejsningen, søgte han i Aalborg Samtale med Klemen i Enrum. Under Samtalen greb han imidlertid sin Daggert for at støde den i Klemen, men denne bar altid et Brystpanser under sin Vams, og det afbødede Stødet. Det lykkedes imidlertid Bagge Griis at undvige og komme paa sin Hest, hvorefter han sprængte vesten ud af Byen forfulgt af Klemens Folk. Han var nær undsluppet, men Skomager Peder Beeske greb en Tagsten og slyngede den mod Bagges Hoved med saa stor Kraft, at man kort efter fandt ham liggende død i Hasseris Kær¹⁰). *Mette Mortensdatter* sad derefter Enke med to Børn i nogle Aar, men blev efter 1537 gift med velb. *Jens Thomsen Dan*, antagelig af Slægten fra Alsbjerg i Øster Hanherred. I dette sidste Ægteskab var der ingen Børn. I Aarene 1581-82 havde det gamle Ægtepar langvarige Processer med Peder Munk til Hammellose, hvilke Kong Frederik II omsider fik

forligt¹¹). 1581 fik Jens Thomsen og Mette Mortensdatter godt Skudsmaalviden om deres Levned¹²), og Ægteparret gav de nuværende Alterstager til Tolstrup Kirke, hvori de utvivlsomt er begravet ligesom Fru Mettes Søster Anne Mortensdatter, der døde 1578 som Enke efter Svend Ottesen Orning til Eget (Horns H.). 1587 var Mette Mortensdatter Enke og solgte da Hjermelevgaard. Bagge Griis og Mette Mortensdatter havde kun to Børn, nemlig:

- a. *Morten Baggesen Griis* til Hjermelevgaard, der 1546 var Hofsinde, men døde ugift i ung Alder.
- b. *Karen Baggesdatter Griis*, død før 1568, gift med *Munk Elbæk (Vognsen)* til Graarup (Aars H.), hvis Arvinger 1568 ejede $\frac{1}{3}$ af Nørgaard i Ø. Torup. Han levede 1555.

2. *Anders Pallesen Griis* til Roelsgaard i Lild Sogn (Vester Hanherred) nævnes 1538, 1545 og 1546 i Tingsvidner fra Hanherred og var 1557 Værge for Mikkel Christensen Krag (Kid) Børn paa Skiftet efter Niels Krag (Kid). Mikkel Krag boede i Svenstrup i Hjortdal Sogn og døde før 1557. Hans Enke ægtede antagelig en "ufri" Mand, Christen Fask i Hornum som 1558 førte Proces med Anders Griis, der synes at have været gift med en Søster til Mikkel Krag. 1568 anføres i Præsteindberetningen, at Mikkel Krag Arvinger har en lille Herregaard i Hjortdal, som er deres Hovedgaard og hvorunder laa 2 smaa Gaarde, der hver ydede Afgift paa 4 Tdr. Byg, samt 10 Huse i Sognet. Denne lille Herregaard var antagelig Nørgaard i Vester Svenstrup, men Vogn Andersen Griis ejede 1568 Nørgaard i Ø. Torup sammen med Munk Elbæks Arvinger. Anders Griis' Dødstid kendes ikke; men for Tidens Skyld kunde han vel være identisk med den adelige Mand af Slægten Griis fra Slette, *Anders Griis*, som 1580 var Borgmester i Thisted¹³), og denne maa vel formodes at være Fader til *Laurids Griis*, der var Borgmester i Thisted 1625¹⁴), og til *Maren Griis*, der sammen med sin Mand, *Anders Nielsen*, 1589 gav Alterstager til Thisted Kirke, samt til Raadmand *Niels Griis* 1625, der muligt var Fader til Raadmand *Peder Nielsen Griis*, f. 1563, d. 1635, gift med *Bodil Jensdatter*, f. 1565, d. 1635¹⁵). Søn af Thisted-Borgmesteren kunde ogsaa den *Bagge Andersen Griis*, der tog Borgerskab i Aalborg 1574, være - Navnet peger paa Sletteslægten -; han blev Broder i "Guds Legems Lav" 1576 og var altsaa en anset Mand. Han var gift med *Inger Grydestøbers*, Datter af Peder Dal i Torslev¹⁶) og sandsynligvis Enke efter Købmand Mads Grydestøber, der blev Gildesbroder 1562.

⁸ Børglum H. Tgb. 21. Aug. 1593.

⁹ Børglum H. Tgb. 1576.

¹⁰ Krag og Stefanus: "Christian III.s Historie (1737).

¹¹ Kancelliets Brb. 18. og 19. Juni 1582 og Register til Landst. Dombog B. 1581.

¹² a. St. Bl. 13.

¹³ Peder Dyrskiøt: Ny kgl. Saml., 4°, 746.

¹⁴ Landst. Dombog A. Bl. 169.

¹⁵ Epitafium i Thisted Kirke.

¹⁶ En Jens Griis var Raadmand og Gildebroder i Aalborg 1475. Niels Griis tog Borgerskab i Aalborg 1571, og en Anders Griis blev Borger i Aalborg 1570; Jens Nielsen Griis tog Borgerskab 1607. Jfr. Bøglum H. Tgb., Fastelavns Tirsdag 1576.

Anders Pallesen Griis til Roelsgaard vides i hvert Fald at have haft 4 Børn, nemlig:

- a. En *Datter*, der o. 1560 var gift med velb. *Jens Hansen Vognsen* til Stensbæk i Bindslev S. (Horns H.),
- b. *Palle Andersen Griis* til Roelsgaard, begr. 2. Juni 1577 i Lild Kirke¹⁷).
- c. *Jakob Andersen Griis*. Om ham har jeg intet fundet, maaske død ung.
- d. *Vogn Andersen Griis* skrives til Roelsgaard i Lild S. og Nørsgaard i Hjortdal S.; boede 1558 i en Kronens Gaard i Bolderup (Stenild S., Gislum H.), men 1568 i Nørsgaard i Hjortdal S., af hvilken han og hans Søsken var Arvinger til $\frac{2}{3}$, medens Munk Elbæk i Graarups Arvinger havde Krav paa $\frac{1}{3}$.

Vogn Andersen Griis blev 5. Aug. 1565 gift med *Maren Jensdatter Freberg*¹⁸, Datter af velb. Jens Freberg i Fredbjerggaard i Farsø Sogn, Gislum H., der døde ved Flaadeforliset ved Gulland 1566. Vogn Griis og Hustru blev begge begravet i Lild Kirke. De havde 6 Børn, der aabenbart hørte til Landets fattigste Adel.

- 1) *Vogn Vognsen Griis* til Roelsgaard, underskrev Hyldingsfuldmagten 1608, takseredes 1625 og 1638 til $8\frac{1}{2}$ Td. Htk.¹⁹), 1624 var der Sag mod ham angaaende hans pligtige Rostjeneste, begravet i Lild Kirke. Vides ikke at have været gift, men havde flere uægte Børn.
- 2) *Anders Vognsen Griis* til Roelsgaard, ejede 1625 $8\frac{1}{2}$ Td. Htk., takseredes ligeledes 1638 til $8\frac{1}{2}$ Td. Htk.; solgte 1646 et Par Huse til en ufri Mand og 1649 sammen med Broderen Jakob en Halvgaard i Skallerup Sogn paa Mors til Erik Juel. Vides ikke at have været gift; begravet i Lild Kirke.
- 3) *Jakob Vognsen Griis*²⁰) boede i Nørsgaard i Øster Torup i Hjortdal S. og ejede 1625 $14\frac{1}{2}$ Td. Htk.; trættedes 1637 med Niels Skade om Laurids Navls Gæld, men frikendtes, da Laurids Navls Enke havde frasagt sig Arv og Gæld i Boet. Takseredes 1638 blandt Adelen til $14\frac{1}{2}$ Td. Htk., skønt han ellers ikke synes at have ført sin Adel. Død 28. Juni 1651. Gift med *Karen Henriksdatter Krag*, der blev begravet i Klim Kirke²¹), hvor hendes første Ægtefælle, velb. *Laurids Navl* til Klim Oddegaard og Nørbeg formentlig ogsaa er begravet. Ingen Børn, saa vidt vides. Mod Karen Krag m. fl. var der 1638 Gældssag ved Viborg Landsting.
- 4) *Karen Vognsdatter Griis* var gift med Bønder, 1° med *Mads N. N.*, 2° med *Markor Borllesen*.
- 5) *Inger Vognsdatter Griis*, begravet i Lild Kirke.
- 6) *Maren Vognsdatter Griis*, begravet i Lild Kirke; ansattes 1625 og 1638 til 4 Tdr. Htk. og havde

Broderen Anders Griis til Værg²²); formentlig ugift.

3. *Niels Pallesen Griis* til Slette ejede 1532 Jordegods paa Mors og nævnes 1537 og 1545 sammen med Broderen Anders i Roelsgaard i Tingsvidner af Hanherreds Ting. 1541 deltog han med en Del andre Selvejere i Skiftet efter Lars Mørk i Saltumgaard²³), og 1546 tiltaltes han sammen med sine Brødre af Knud Bildt i Hovgaard for den Arv, der tilkom dennes Hustru Anne Bagge efter Griis'ernes Morbroder Mads Bagge i Abildgaard. Niels Griis synes ikke at have sluttet sig til Adelspartiet under Skipper Klementsfejden, thi 1545 fik baade han og Herredsfogeden Niels Lauridsen i Vust kongelig Ordre til snarest - da de hverken var anført blandt Adelsmænd eller Bønder (dvs.: Selvejere), der havde betalt Halsløsning efter Registrene - at "optinge" (dvs.: akkordere) med Halsløsningskommisærerne Peder Ebbesen Galt til Birkelse og Axel Juul til Villestrup herom²⁴). Vi har intet Kendskab til Forhandlingerne, men Resultatet blev i hvert Fald, at de begge beholdt deres Ejendomme. Niels Griis døde

Slettegaard, Hjortdal Sogn.

1546-56, og han var gift med *Bodil Svendsdatter Orning* fra Eget i Skærum S. (Horns H.), som 1556 anføres i en Rostjenesteliste som Ejer af Slette, og som saadan nævnes hun ogsaa i Præsteindberetning 1568, hvor der tillige anføres, at hun ejede 1 Gaard (Rævdal) og 1 Hus i Gærum S., 1 Bol i Tranum S., 1 Gd. og 1 H. i Ø. Hassing S., 1 B. i Karup S., 1 Gd. i Hørby og 2 B. og 10 H. i Hjortdal S. Bodil Orning levede 1576 i Rævdal i Gærum²⁵). Niels Griis og Bodil Orning havde antagelig 5 Børn:

- a. *Niels Nielsen Griis*, der boede paa Tanderupgaard i Bejstrup Sogn, hvis Bondeskyld vist tilhørte Slægten. I Bejstrup Kirkes Langskib foran Korindgangen ligger en forslidt Gravsten, der i et indre Felt viser et Kors med Bogstaverne I.H.S. over og 1623. M.M. H.M. C.T. under; paa Stenen staar med Versaler: Her under hviler Niels Nielsen Griis, de(r) døde i Tanderupgaard i Marts?²⁶). Det bemærkes, at der ikke staar "ærl. og velb.", men denne Titulatur Udeladelse var hyppig med

¹⁷ Kirkehist. Saml. 2. V. 368.

¹⁸ Chr. Nielsen Juels Aarbog; Kirkeh. Saml., 2. V. 356; Danske Atlas V. 315.

¹⁹ Danske Mag. 5. I. 177. Landst. Dombog A 1634, Bl. 315.

²⁰ En Niels Madsen i Torup havde 1640-47 tjent hos velb. Jakob Griis i Nørsgaard i Torup (Hjortdal Kbg.).

²¹ "Danske Atlas", V, 315. Landst. Dombog A 1638, Bl. 54.

²² Danske Mag. 5. I. 190.

²³ Hvetbo H. Tgb. 1. Maj 1647 og 4. Okt. 1662.

²⁴ Danske Magazin 4 R. 1. Bd.

²⁵ Børghlum H. Tgb. 1576.

²⁶ i Aaret?

Hensyn til denne Lavadelsslægt, og jeg anser det for sandsynligt, at han var Søn af Niels Griis paa Slette.

- b. *Maren Nielsdatter (Griis)*. Paa Bejstrup Kirkegaard findes en ganske tilsvarende Gravsten med Aarstallet 1625 og de samme Initialer under. Den er lagt over ”salige Maren Nielsdatter, død paa Sejlstrupgaard”. Hun har vel været Husjomfru dér hos Lensmanden Anders Friis til Hungstrup.
- c. *Ane Nielsdatter Griis*, død før 1606, gift med Herredsfoged *Jens Andersen Kjærulf* i Kornumgaard, V. Brønderslev S., død 1606²⁷). Dette Ægtepar, der antagelig er begravet i Brønderslev Kirke, gav 1596 de svære Alterstager, der endnu findes i Kirken, og som bærer begges Vaabenskjolde med henholdsvis en Ulv og en Vildbasse. Kirkens øverste Stolestader skal ligeledes forhen have baaret deres Vaabener.
- d. *Bagge Nielsen Griis* levede 23. Maj 1573; boede maaske i Nørresundby o. 1608²⁸).
- e. *Palle Nielsen Griis*, se nedenfor.
4. *Christoffer Pallesen Griis* til Slette nævnes 1546, 1553 og 1578, det første Aar i Arvesagen med Knud Bildt (se foran under Niels Pallesen Griis), 1553 i Præsteindberetning, hvor der anføres, at der i Hjortdal Sogn er 11 Gaarde og 11 Bol foruden Slette, og Christoffer Griis, saa han boede altsaa ikke da i Slette, men i Nørsgaard i Øster Torup, der ca. 1850 af Ejeren H. F. M. Læssøe blev forøget med Jorden til Søndergaard i Torup, hvilken Gaard da nedlagdes, og Navnet paa Gaarden blev herefter *Nørtorup*. Christoffer Pallesen Griis blev 26. Okt. 1578, da han maa have været en ældre Mand, gift med *N. N. Ged*, Datter af velb. Jost Ged til Strandbygaard i Blære Sogn, Aars H.²⁹). Christoffer Griis, der vist sidst boede i Nørsgaard i Svenstrup, døde antagelig i 1580erne og synes at have efterladt sig en Søn *Palle (Christoffersen) Griis*, som 1649 boede paa Landvig (ved Grimstad) i Norge. Peder Nielsen paa Helle i Øjested Sogn lod 10. Sept. 1649³⁰) paa Hanherreds Ting læse et Brev paa Palle Griis i Landvig Sogns Vegne. Det var skrevet af velb. Jomfru Anne paa Slette³¹) og flere Adelspersoner, og i Brevet udtaltes vedrørende Palle Griis' Fødsel og Herkomst, at han var født i Vester Svenstrup i Hjortdal Sogn af ærlige, ægte Forældre, og at hans salig Fader og Moder havde boet dér i Svenstrup paa Slette Stavn i mange Aar, og da hans Fader var død, er hans Moder med ham i hans umyndige Aar for ”ungefær 60 Aar forleden eller mere” rejst over til Norge. *Vogn Krag* paa Underskrivernes Vegne . . . og flere gamle Folk vidnede nu det samme. Palle Griis' Forhold i Norge kendes ikke; men paa Landvig boede flere Hanherredsfolk, saaledes Dorte Christensdatter Torup

fra Vester Torup, død 1708, der var gift med Adelsmanden Jakob Friis til Molland og senere med Just Jakobsen til Molland, og ligeledes Præsten Lars Pedersen Klim til Hommedal, gift med Karen Hansdatter Torup, d. 1705, hvis Søster Kirsten Torup 1705 var gift med *Ole Christensen Griis* paa Nedenæsejdet vest for Arendal³²). Han var antagelig Broder til *Just Christensen Griis*, f. o. 1635, der 1701 var Husmand paa Engene paa Nedenæsejdet i Øjested Sogn og havde 2 Sønner: *Christian Justsen Griis*, f. o. 1684, og *Christian Michael Justsen Griis*, f. o. 1688³³).

*

Vi vender nu tilbage til Niels Griis' og Bodil Ornings Søn Palle (se Side 143). *Palle Nielsen Griis* til Slette og Nørsgaard blev o. 1557 Slotsfoged paa Aalborghus, fik 1566 Tustrup (Hellum H.) som han selv havde i Væрге, i Pant af Kronen tilligemed Kongetienderne af Blenstrup og Fræer Sogne for 200 Dlr. og fik 26. Febr. s. A. kgl. Befaling til at møde i Kbh. 8 Dage efter Paaske for at tjene til Skibs³⁴); han blev saa Skibschef paa ”Krabaten” og deltog med den i den Flaade, som i den nordiske Syvaarskrig Natten til 29. Juli 1566 forliste under Gotland, men undgik denne Skæbne ved i Tide at styre ud fra Land. 1571 ombyttede han sit Pant i Hellum Herred med Burholt i Ø. Brønderslev Sogn, som han beholdt til 1598, efter at have indløst den fra Christoffer Blicks Arvinger³⁵). 1568 anføres han i Præsteindberetning som Ejer af 2 Gaarde i Skallerup Sogn (paa Mors?), og 1574 pantsatte Kronen til ham 3 Gaarde og 2 Bol i Hjortdal Sogn for 570 Lod Sølv³⁶) og 500 Mark i Penge, ”eftersom Mønten tidligere gik”, samt 1 Portugaløse, hvilket Pant tilligemed Pantet i Burholt Kronen indløste 1598. Palle Griis maa have været en ret velstaaende Mand, og 1608 foreslog han Kronen at mageskifte deres 3 ”Boliger” (vel Bol) i Hjortdal Sogn, af hvilke det ene stod øde, med hans Part i en Gaard paa Mors. Fra vist før 1581 til sin Død havde han Hjortdal Kornkirketiende i Fæste for 6 Tdr. Rug, 10 Tdr. Byg og 4 Tdr. Havre, og han var 1581-1586 Kirkevæрге; 1592 lod han paa Kirkens Bekostning lave en *Prædikestol*, et smukt Snedkerarbejde i Ungrenæssancestil og med Paaskrift i Versaler: ”Thene Predicke Stol lod velbørdig Mand Pali Griis giøre for Menniskan skal Guds Ord af den høre”.

Han underskrev Hyldingsfuldmagten 1608 og døde først 1618 i høj Alder paa Slette, hvorfra hans Jordefærd synes at have gaaet, thi hans Søn *Niels Griis* gav i Anledning af Faderens Begravelse 2 Alterlys til Hjortdal Kirke³⁷); men han og vist ogsaa hans tidligere afdøde Hustru ligger begravet i Nørre Kongerslev Kirke³⁸). Deres fædrene og mødrene Vaabener - Griis og Brun, Orning og Seefeld - stod i Fræer Kirke paa et Par Kirkestole, som nu

²⁷ C. Klitgaard: Brønderslevs Historie, S. 147 ff.

²⁸ Petesch-Christensen: Nørresundbys Historie I, S. 156 og 184. Han synes død eller flyttet 1608. Kanc. Brb. 2. Maj 1609.

²⁹ Ny kgl. Saml. 4°, 867b.

³⁰ Tgb.

³¹ Jomfru Anne Griis maa vist være hende, der o. 1630 ægtede Vogn Krag.

³² Om disse Personer se Thisted Amts Aarbog 1943, S. 341 f. Ole Christensen Griis' Tilknytning til Griis'erne fra Slette kendes ikke.

³³ ”Norsk Tidsskr. for Genealogi o. s. v.” II., 354.

³⁴ Kancelliets Brb. og Jyske Saml. X., 43.

³⁵ Kancelliets Brb.

³⁶ = 1140 Kr. i Nutidsmønt.

³⁷ Kirkens Regnskabsbog.

³⁸ Danske Atlas, V. 44.

er i Aalborg Museum. I Kongerslev Kirke havde Slægten Seefeld fra Revsnæs i Komdrup S. deres Gravkælder.

Han var gift med *Anne Nielsdatter Brun* af Kongstedlund i Sønder Kongerslev S., Datter af Niels Brun og . . . Nielsdatter Seefeld fra Refs.

Med Palle Griis og Anne Brun naaede Slægten Griis fra Slette utvivlsomt sit højeste sociale Stade, og med deres Børn begyndte en Nedgang, der vedvarede til Slægtens Uddøen paa Mandssiden 1697.

Palle Griis og Hustru havde mindst 3 Børn, nemlig:

1. *Niels Palleesen Griis*, der 1597 og 1608 boede i Torup (antagelig Vester Torup) og indstævnedes for *Hannæs* Ting for 10 Daler, som Christen Pedersen i Klim mente at have tilgode hos ham. Sagen kom for Viborg Landsting, hvor Niels Griis blev frifundet. Ved Landstinget mødte han ved sit "visse Bud" (Stedfortræder) *Palle Nielsen* i Torup, som efter Navnet at dømme kunde antages at være en ung Søn³⁹). 1618 gav Niels Griis 2 Alterlys af Voks til Hjortdal Kirke i Anledning af Faderens Begravelse⁴⁰). Videre om Niels Griis og hans Familieforhold er ikke fundet.
2. *Anne Palledatter Griis* levede endnu 1653. Hun var gift o. 1630 med velb. *Vogn Krag (Kid)* i Nørgaard i Svenstrup, antagelig Sønnensøn af Mikkel Krag i Svenstrup, der døde før 1557. Vogn Krag skrev sig 1623 til Nørgaard (i V. Svenstrup), hvilken Gaard han havde ejet sammen med sin Broder Poul Krag, der 1631 blev Kaptajn ved Landfolket og 1634 var kgl. Enspænder (dvs.: Rejsepost), men hængte sig 1641. Ligeledes skrev Vogn, der 1625 sammen med 3 andre Adelsmænd takseredes til at stille 1 Hest til Rostjenester, sig 1627 til Nørgaard⁴¹), men 1632 til Slettegaard, som han havde faaet Part i o. 1630 med sin Hustru. 1633 forpagtede han Nesgaard i Ø. Svenstrup Sogn af Falk Gøye til Bratskov, og her levede han i en Aarrække, men 1646 og 1651 boede han paa Slette⁴²). 1662 var han atter Forpagter paa Nesgaard og stævnedes da af Anders Pedersen i Klim Nørgaard for 45 Rdl., og efter Viborg Landstings Dom af 16. Jan. 1662⁴³) blev Jørgen Navl til Klim Odde og Vil Orning til Ravnstrup udmeldt til at foretage Udlæg hos ham. Maaske har Vogn Krag før i 1620erne boet en Tid i en Gaard i Hunetorp under Sejlstrup Len, thi 28. Dec. 1626 bortfæstede Lensmanden Anders Friis en Eng i Hunetorp, som Vogn Krag til Svenstrup havde haft i Brug for en Skyld af 1 Pund (= 6 kg) Smør⁴⁴). Vogn Krag levede endnu 1664. I Ægteskabet med Anne Griis var der ingen Børn; men Vogn havde - vist før Ægteskabet med Anne Griis - en Søn *Jens Vognsen Munk*, der var født paa Slette 1630 og hvis Moder hed *Gertrud Jensdatter* og sandsynligvis var gift med Vogn Krag, som i hvert Fald sørgede for en god Opdragelse af Sønnen, der blev "opfødt hjemme og holdt i Læse-, Skrive- og Regneskole og forblev

hos hans Fader i 28 Aar". Derefter boede han paa Roelsgaard i Lild S. og 1665-69 paa Nesgaard i Ø. Svenstrup S. for saa endelig at bo paa Nørtorup i Hjortdal S. i 39 Aar. Han døde 15. Juli 1708. Jens Vognsen Munk var en anset Mand, og 1667 blev han Formynder for den ugifte "unge" Maren Pedersdatter af Vestrupgaard i Saltum S., hvis Søster Maren Pedersdatters Mand, Søren Nielsen, tidligere (1655) havde været Forpagter af Slettegaard og 1667 døde som Forpagter af Vestrupgaard. Unge Maren Pedersdatter ægtede 1671 Herredsskriver i Hvetbo Herred Anders Sørensen Kjærulf⁴⁵). 1671 var Jens Vognsen Munk i Selskab paa Vestrupgaard og var bl. a. her sammen med den fordrukne Sognepræst, Voldsmanden Erland Hansen Dyesel⁴⁶), og her kom de om Aftenen i Skænderi, og Jens Vognsen rejste sig fra Bordet og udskældte Præsten for en "Hundsfoot og en Skælm"⁴⁷), hvad han utvivlsomt ogsaa var.

Jens Vognsen Munk blev 1676 gift med *Maren Jørgensdatter*, f. 1633, d. 21. April 1704, Datter af Sognepræsten i Hjortdal Jørgen Knudsen Riber og Karen Pedersdatter. I Ægteskabet var der ingen Børn.

3. *Bagge Palleesen Griis* var 1593 Slotsfoged paa Aalborghus og fæstede da Kirketienden af Nibe for Livstid paa egne og mange Gaardmænds Vegne for en Afgift af 4 Tdr. Rug og 4 Tdr. Byg⁴⁸). Han havde selv brugt Fiskebod i Nibe, men den var tilligemed 58 andr af Aalborghus' Husgrunde i Byen øde 1632⁴⁹). Han underskrev Hyldingsfuldmagten 1608 og skrev sig i 1613 til Kongstedlund, som han vel havde i Forpagtning, men 1625 skrives han til Slette og takseredes sammen med Anne, Enke efter Jens Freberg i Fredbjerggaard (Gislum H.) til at eje 157½ Td. Htk., af hvilket de skulde stille ½ Hest til Rostjeneste⁵⁰). 1621 skrev han sig til Trinderup i Onsild Herred. 1627 nævnes han ligeledes til Slette og ydede da 6 Skp. Rug og 6 Skp. Byg, som Adelen havde bevilget Kongen⁵¹). 1630 solgte han med sin Svoger Vogn Krags Samtykke noget Gods i Børghlum Herred til Otte Skeel. I Kejserkrigen 1627-29 var Slettegaard m. m. udlagt til Underhold for Hauptmann *Herman von Hatzfeldt*. Bagge Griis levede endnu 22. Decbr. 1633, men var død 1635, antagelig paa Trinderup, som han havde faaet med sin Hustru, og Slettegaard var vist 1631 og 1633 bortforpagtet til ærl. og velb. *Jørgen Ernst Worm*, Søn af Jørgen Ernst Worm til Vaar i Slet Herred og Margrete Bjørn. Jørgen Ernst Worm den yngre var en stor Ejendomshandler, som ejede Vaar efter Forældrene, men solgte den o. 1621, endvidere ejede han 1620 en kort Tid Oksholm paa Øland⁵²) og 1625-26 Ørndrup i

³⁹ Landstingets Dombog 1608, Bl. 307b.

⁴⁰ Hjortdal Kirkes Regnskabsbog.

⁴¹ Danske Saml. 2. III. 135.

⁴² Han H. Tgb., 20. April 1646.

⁴³ Bl. 5b.

⁴⁴ Hvetbo H. Tgb. 10. Juli 1652.

⁴⁵ C. Klitgaard: "Hvetbo Herred" II, 185 f. f.

⁴⁶ a. St., 241.

⁴⁷ Hundsfoot betyder Kønsdelen paa en Tævehund, og Skælm betød den Gang en Forbryder.

⁴⁸ Kancelliets Brb. 14. Juni 1593.

⁴⁹ Nibe Tgb. 9. Juni 1632. En Fisker Christen Griis boede 1647 i Nibe (Tgb. 24. April 1647).

⁵⁰ Danske Mag. 5. I. 173.

⁵¹ Danske Saml. 2. III. 135.

⁵² Ved Øland Birketing fik han ved Dom 27. Nov. 1619 tildømt Oksholm efter Frans Due, der havde afstaaet den til Palle Rodsteen,

Aars Herred. Maaske har hans Ophold paa Slettegaard kun været et Led i hans Omflakken. Bagge Griis var gift med *Maren Henriksdatter Krag*, d. o. 1665, med hvem han fik Trinderup. Hun takseredes 1638 til at eje 76 Tdr. Htk. 1646 skiftede hun med sine 5 Børn og ægtede (før 1642) *Niels Jensen Freberg* fra Fredbjerggaard i Gislum H., og de boede derefter paa Trinderup⁵³), som gik i Arv til hendes Børn med Bagge Griis. 1654 boede Maren Krag paa Rævhalsegaard i Aars H., men flyttede o. 1650 til sin svigersøn John Finlasson Scott paa en Gaard i Hunetorp (Hvetbo H.), som Slægten Griis ejede. Se nedenfor.

Bagge Griis og Maren Krag havde følgende Børn; vi nævner dem først, om hvem der er mindst at berette:

- a. *Ide Baggessdatter Griis*, var ugift 1635 og døde før 28. Febr. 1659. Hun blev gift første Gang med *Poul Freberg* til Fredbjerggaard, f. o. 1613, d. o. 1645, gift 2. Gang (1648) med *Vil Orning* til Eget i Skærum S. (Hjørring A.), f. 1616, begr. Skærum 6. Juli 1694. Ide bragte disse Mænd Parter i Trinderup. 1650 forekommer en ret ejendommelig Proces mod hende, idet hun var brudt ind i et Hus i Ornstrup og havde taget en Dør⁵⁴).

Vil Orning blev efter Ide Griis' Død gift 2° med *Else Ovesdatter Lunov* af Nystrup, med hvem han havde flere Børn.

- b. *Else Baggessdatter Griis* var ugift 1646, men blev o. 1650 gift med velb. *Jørgen Pors (Børialsen)* til Kastrup i Testrup Sogn (Rinds H.), Søn af Niels Pors til Kastrup og Margrete Jørgensdatter Harbou. Han var, da han ægtede Else Griis, Enkemand med 5 Børn efter *Else Freberg* og blev efter Else Griis' Død gift tredje Gang med *Regina von Kempter*. Han købte 1651 Slette af Sin Hustrus Broder Palle Griis paa Trinderup, idet han indløste Gaarden fra Panthaveren Vogn Krag, som da boede paa Slette (se foran Side 147), og 1655 købte han sin Hustrus Søster Kirstens Part i Slette Mølle, men han ejede ikke alle Arveparterne i Slette, thi da han 1656 tilbagesolgte Slette til Palle Griis, var hans Hustru Ide Griis' Ægtefælle Vil Orning Medsælger. Jørgen Pors har næppe boet paa Slette, som 1655 var bortforpagtet til Ridefoged til Aalborghus *Søren Nielsen*, som 1657 blev Fæster af Vestrupgaard i Saltum S. og 1663 købte denne Gaard af Knud Seefeld til Lundergaard. Søren Nielsen døde 1667, og hans Enke, Maren Pedersdatter, druknede sig "udi Melankoli" 1705 i Nols Sø, 72 Aar gl.⁵⁵). Forøvrigt endte det trist for Jørgen Pors; han gik i Armo d, han skriver sig 1667 til Fredbjerggaard (Farsø S.), men Herredsfoged Christen Sørensen, Testrup, fortæller i sin "Rinds Herreds Krønike"⁵⁶), at han gik fra Kastrup og endte med at vogte Klotrup Fæ, blev altsaa Hyrde i

Fjeldsø Sogn, hvor hans Svoger Børia I Christensen ejede Vestergaard. Jørgen Pors boede 1669 i Astrup (antagelig i Giver S., Aars), han døde i Maj 1683. I Ægteskabet med Jørgen Pors havde Else Griis kun en Datter *Margrete Pors*, f. o. 1650.

c. *Kirsten Baggessdatter Griis*, f. o. 1622, d. 3. Maj 1700 paa Gundestrup i Skræm S. (Ø. Han H.). 21. Juni 1650 fik hendes Værg, Broderen Palle Griis, kgl. Bevilling til at sælge hendes Gaard og et Bol i Kjær Herred, og 1653 boede hun i Gaaser i Hals S. 14. Sept. 1652 blev hun ved Kjær H. Ting dømt til at betale godt 89 Rdl. til Købmand Salomon Gerber i Viborg efter Gældsbreve af 1648 og 1649 til Viborgborgeren Just Bomanns Enke, saa hun har vel da opholdt sig hos Søsteren Else i Rinds Herred. Chr. Lange til Rønnohvholm og Hans Wolf Unger til Villerup beskikkedes til sammen med Herredsfogeden i Kjær Herred, Morten Kjærulf, at gøre Udlæg hos Jomfruen for Beløbet⁵⁷). Hun blev 1656-58 gift med en udenlandsk Adelsmand, vel en Skotte, som Optrækket til Svenskekrigen 1657-60 maaske har kaldt til Danmark. Han hed *John Finlasson Scott*, var født 1623 og døde paa Gundestrup 7. Juli 1713. De boede først paa Kirsten Griis' Moders Gaard i Hunetorp, og 1661 synes han at have udkøbt sin Medarving her, hvor han endvidere 1712 ejede 8 Bol og Huse, hvoraf han havde bygget 3. Han holdt stærkt paa de adelige Privilegier og vilde ikke svare Tiende af den Gaard, han boede i, hvad hans Svigermoder heller ikke havde gjort, og da Kirkeværgen stævnedes ham for Tiendeydelse, fremlagde han i Retten sine "adelige Ahner og Afkom paa fædrene og mødrene Side" samt Tegninger af Forfædrenes Vaabener med deres Navne undertegnet⁵⁸). 1671 blev han stævnet for Gæld til Købmand J. Chr. Væver i Aalborg, og 1674 førte han Vidner i Retten angaaende nogle Folk i Hunetorp, som havde stjaalet Tørv og Korn fra ham; 1673 og 1675 vidnede han i Retten angaaende Kvinder, som havde forstyrret Gudstjenesten i Hune Kirke med højlydt Skænderi om Stolesæder. 1677 skulde han vidne i Retten i en Sag og skulde saa først aflægge Vidneed, men til dette Krav svarede han, at det "maatte Djævelen gøre", et Udtryk, som Tingskriveren aabenbart har fundet upassende, for han har atter overstreget det i Tingbogen. Samme Aar blev han stævnet for Gæld til Forpagteren af Nesgaard i Ø. Svenstrup Sogn, Jens Sørensen, der ogsaa var Ridefoged til Oksholm, og hvem han havde givet Pant i en Englod i Bratbjerg i Tranum Sogn, som hans Hustru havde faaet som Arvelod fra Slette. 1679 gav John Finlasson 1 Rdl. til et Fontbækken af Krontin til Hune Kirke, og det lille Bækken brugtes endnu i 1870'erne, skønt det var af Størrelse som en Suppetallerken og aabenbart lavet til profant Brug.

som atter havde overdraget den til Jørgen Worm, Jakob Lykke og Hans Lykke til Krabbesholm. (Landst. Dombog A 1620 Bl. 16 og 21).

⁵³ Han H. Tgb. 20. April 1646.

⁵⁴ Løgstør Birks Tgb. 20. Nov. 1650.

⁵⁵ C. Klitgaard: Hvetbo Herred, II. 185 f. f.

⁵⁶ Jyske Saml. I. 349.

⁵⁷ Viborg Landstings Dombog A 1653, Bl. 133.

⁵⁸ C. Klitgaard: "Hvetbo Herred" II, 292 ff.

1679 flyttede John Finlasson fra Hunetorp til Gunderup, men forpligtede sig og Hustru i 1680 overfor Jens Nielsen i Mølgaard i Ø. Han Herred til ikke at sælge Gaarden i Hunetorp, før han fik sin Betaling. Han havde kun et Barn, Sønnen *Johan (Jørgen) Scott*, f. o. 1664, d. Hunetorp 1733. Han opholdt sig 1708 hjemme paa Gundestrup, da han blev udlagt som Fader af en Pige i Hune; men 1726 boede han i Hunetorp og var da Fadder i Hune Kirke. Efter Forældrene arvede han Ejendommene i Hunetorp, men solgte dem 1727 med sin *Hustrus* Samtykke til Skudehandler Anders Christensen Hjortdal i Blokhus. Gundestrup ejedes 1746 af Jens Svendsen Bonderup, Skudehandler i Blokhus. Scotts Hustrus Navn har jeg ikke truffet; de havde sikkert ingen Børn.

- d. *Birgitte Baggessdatter Griis* blev 19. Jan 1655 gift i Havbro Kirke (Aars H.) med vel. *Laurids Nielsen Munk* (Vinranke-Slægten) til Havbrogaard, Havbro S., f. 14. April 1634, d. 30. Jan. 1677 i Fandrup (Farsø S.) hos sin Moder, Fru Anne Jensdatter Munk, da han var paa Rejse til Hvalpsund⁵⁹). Han blev begravet 2. Marts i Havbro Kirke. De havde følgende Børn: *Niels*, f. 1655, til Bandsholm 1673; *Bagge*, f. 1656, til Havbro 1681; *Henrik*, f. 1657, og *Ide*, f. 1658, død i Barselseng, gift med Joh. Hartvig Brun til Vindumgaard; efter Laurids Munks Død flyttede Familien fra Havbrogaard.
- e. *Palle Baggesen Griis* boede 1652 paa Trinderup og havde 1648 sammen med sine Søstre pantsat Slette til fornævnte Vogn Krag og Fru Anne Griis for en aarlig Afgift af 96 Rdl., som tilkom Vogn og Hustru i Følge Bagge Pallesen Griis' Forpligt af 1630, fordi de havde afstaaet Vogn Krags Hustrus Gods til ham. 1651 solgte han Slette til sin Søster Elses Mand Jørgen Pors, men købte den tilbage igen 1656 dels af Søsteren og hendes Mand, dels af sin Svoger Vil Orning, hvorimod Trinderup blev solgt til Erik Grubbe, og endvidere købte han 1659 den Part af Svenstrupgaard i Hjortdal, som hans afdøde Søster Ide, gift 20 med Vil Orning, havde ejet.

Palle Griis døde 1678 og blev begravet i Slægtens Gravkælder i Hjortdal Kirke. 1651 blev han gift med velb. *Bodil Lauridsdatter Maaneskjold*, f. 1625 paa Gaarden Time i Bahus Len, der indtil Freden 1658 hørte til Norge, senere til Sverige. Hun blev opdraget hos Hans Dyrer paa Knivholt (Horns H.), og hun døde i V. Svenstrup i Hjortdal S. 24. April 1697, begr. 4. Maj s. A. i Gravkælderens i Hjortdal Kirke. De havde 4 Sønner og 5 Døtre, men da den eneste Søn, der blev voksen, kun var 12 Aar ved Faderens Død, som maaske skete efter en Tids Svagelighed, overdrog han og Hustru allerede 24. Jan. 1677 ved Pantebrev Slettegaard til Inspektør over Vendelbo Forstrande *Niels Ibsen Hjerrild*, der havde Gaarden i Pant for 800 Rdl.⁶⁰) - maaske har Palle

Griis heller ikke kunnet begaa sig længer i økonomisk Henseende. Børnene var:

- 1) *Birgitte Pallesdatter Griis*, f. paa Trinderup 1652, d. 25. Maj 1697, begr. i Hjortdal Kirke⁶¹); gift 1° o. 1680 med *Søren Mortensen* i V. Svenstrup, f. i Slette Mølle 1652, d. 10. Juli 1697.
Hun havde en Datter *Sidsel Sørensdatter*, f. 1695.
- 2) *Bagge Pallesen Griis*, døde vist som lille.
- 3) *Laurids Pallesen Griis*, døde vist som lille.
- 4) *Hans Eiler Pallesen Griis*, var 1682 i Kongens Tjeneste og ejede Part i Slette.
- 5) *Ellen Pallesdatter Griis*, døde vist som lille.
- 6) *Else Pallesdatter Griis*, f. o. 1660, d. Marts 1703, gift med *Niels Jensen Manstrup*, se senere.
- 7) *Niels Pallesen Griis*, f. 1666 paa Slette, d. 10. Juni 1697 hos Svogeren paa Tanderupgaard, begr. i Hjortdal Kirke. Han drev Skudehandel paa Norge fra Slettestrand⁶²), hvad ogsaa adskillige af de senere Ejere af Slette gjorde, og han var ugift. Han var den *sidste kendte Mand af Slægten*.
- 8) *Ide Margrete Pallesdatter Griis*, f. o. 1672, begr. 8. Marts 1744, 72 Aar, gift 1° 1698 med *Oluf Laursen* i V. Svenstrup, f. i Vadum Mølle o. 1672, begr. 21. Maj 1697, 25 Aar, gift 2° 5. Dec. 1697 med *Jens Nielsen* i Præstbjerg i Svenstrup i Hjortdal S., f. 1668, begr. 15. Marts 1744. I sidste Ægteskab var der Børnene: *Johanne Jensdtr.*, f. 1698; *Oluf Jensen*, f. 1700, og *Hans Eiler Jensen*, f. 1702.
- 9) *Anne Marie Pallesdatter Griis*, f. o. 1655, d. 17. . . ., ejede 1682 Part i Slette. Boede 1701 paa Gjervold i Tromø Sogn ved Arendal som Enke efter *Jens Nielsen*, der var død før 1701, og som antagelig var Skipper. De havde 6 Sønner og maaske ogsaa Døtre, idet disse ikke medtoges i Folketællingen 1701⁶³), nemlig *Morten Jensen*, f. o. 1676, ugift Reservesoldat; *Palle Jensen*, f. o. 1678; *Elof Jensen*, f. 1681; *Jacob Jensen*; f. o. 1685; *Hans Jensen*, f. o. 1690, og *Jens Jensen*, f. o. 1692.

De var alle hjemme og har antagelig hørt til Sømandsstanden paa Tromø.

*

Med *Niels Ibsen Hjerrilds* Køb af Slettegaard begyndte et nyt Afsnit af dens Historie. Niels Hjerrild, der antagelig stammede fra Gaarden Hjerrild i Stovby S. (Vejele A.), var Forpagter paa Aalegaard i Skræm Sogn, der ejedes af Henrik Rantzau til Aagaard og fra 1678 af Jørgen Marsvins Enke, Fru Anne Helvig Gyldenstjerne, og desuden var Hjerrild Ridefoged til Aagaard og som nævnt Strandinspektør. Hjerrilds Ejertid af Slette blev dog ikke lang, thi 28. April 1682 druknede han paa Vejlen

⁶¹ 1697 synes der at have hersket en stor Dødelighed blandt Slægten fra Slette, antagelig af en smitsom Sygdom.

⁶² Hjortdal Kbg.

⁶³ "Norsk Tidsskr. for Genealogi m. m." II, 353.

⁵⁹ Jyske Saml. VI. 101.

⁶⁰ Viborg Landst. S. & Pb. 18, S. 113.

mellem Han Herred og Hannæs⁶⁴), og hans Enke, *Sidsel Mikkelsdatter Zimmermann*, Præstedatter fra Dronninglund, blev samme Aar gift ² med *Albret Jensen* fra Manstrup (Bejstrup S.), som med hende fik Halvdelen af Slettegaard og købte den anden Halvdel for 400 Rdl. af Hjerrilds Børn, *Henrik Hjerrild*, f. 1674, der 1703 blev Rektor i Thisted og samme Aar Konrektor ved Metropolitanskolen i Kbh., samt *Sofie Hjerrild*, der 1708 var gift med en *Poul Hansen* i Hjortdal⁶⁵).

Albret Jensen tog ikke selv Bopæl paa Slettegaard, men var 1682-1694 Forpagter af Lundergaard i Jetsmark S. (Hvetbo H.), og her døde han 5. Marts 1694⁶⁶). Hans Enke fra traadte Forpagtningen det følgende Aar og boede derefter nogle Aar i Skorstensgaard i Ingstrup S. (Hvetbo H.), men 1708 boede hun paa Aagaard i V. Han Herred. Med Albret Jensen havde hun kun Datteren *Anne Albretsdatter*, f. o. 1684, d. Aalborg 3. Juni 1760, blev 1703 gift med Herredsfoged *Christian Lassen*, f. 1660, d. Aggersborg⁶⁷) 1715, der tillige var Forpagter af Aalegaard, Aagaard og Aggersborggaard, og med hvem hun havde 8 Børn, hvis fornemme Efterkommere i Danmark og Norge findes i Lengnicks Genealogier, Slægten *Lassen*.

I 1697 blev Slettegaard bortforpagtet til *Laurids Nielsen Bech*, Præstesøn fra Hjørring, f. o. 1645 og gift 1670 med Præstedatteren *Ide Rudbecksdatter Humble* fra Vrejlev. Laurids Bech førte en ret omtumlet Tilværelse, thi først var han Købmand i Hjørring, hvor han tillige var Raadmand 1671 og 1672 blev overfaldet paa Gaden af Borgmester Søren Bering, som gennemstak ham med sin Kaarde. Bech kom sig dog igen, men opsagde 1673 sit Borgerskab i Byen og forpagtede Kærsgaard i Tornby S. Herfra kom han o. 1680 som Forpagter til Aggersborggaard, og 1684 blev han Forpagter paa Nordentoft i Ty, 1694 træffer vi ham som Forpagter paa Nørtorp i Rær S., og 1697-1701 var han Forpagter paa Slettegaard. Endelig flyttede han til Ydby, hvor han døde 1712. Medens Laurids Bech boede paa Slette, havde Gaardens nye Ejer Niels Jensen Manstrup, vist Broder til foranomtalt Albret Jensen, Strid med ham om Forpagtningskontrakten, Bygningernes Vedligeholdelse m.m., og 1697 var der blevet holdt Syn over Gaarden og dens Afbyggere, vel ved Bechs Tiltrædelse af Forpagtningen.

Ved Skiftet efter Albret Jensen 1694 fik *Sidsel Mikkelsdatter* udlagt ³/₈ af Slettegaard for 300 Rdl., og Datteren *Anne*, hvis Farbroder Sr. Laurids i Manstrup var hendes Værge, fik ¹/₈ af Gaarden for 100 Rdl. Albret Jensen ejede endvidere en Del Jordegods vurderet til 1155 Rdl., som blev skiftet mellem Moder og Datter, og samtidig fik Niels Hjerrilds Børn deres Fædrearv, der stod hos Albret Jensen, udbetalt.

Men snart opstod der Proces om Adkomsten til Besiddelsen af Slettegaard, idet *Niels Jensen Manstrup*, der var gift med *Else Pallesdatter Griis* (se foran Side

157), hævdede, at Palle Griis' og Fru Bodil Maaneskjolds Overdragelse af Slette 1677 kun var at betragte som en Pantsættelse til Niels Hjerrild, og nu vilde han indløse Gaarden. Fru Bodil Maaneskjold havde ganske vist 24. Sept. 1681 solgt Slette til Niels Hjerrild, men det var hun ikke berettiget til, da hun ikke var Enearving efter Palle Griis, og heller ikke havde hendes Børn og nærmeste Frænder givet deres Samtykke til Salget eller medunderskrevet Salgsdokumentet, som derfor ved Retten 19. Jan. 1695 blev kendt ugyldigt, og Palle Griis' Arvinger kendtes berettiget til at indløse Slettegaard fra *Sidsel Mikkelsdatter Zimmermann* og hendes Børn til 1. Maj 1695⁶⁸).

Niels Jensen Manstrup, der boede paa Tanderupgaard i Bejstrup S., og hans Hustru Else Pallesdatter Griis overtog saa Slette, der som pævn 1697 blev bortforpagtet til Niels Bech. 1702 skænkede Ægteparret en Altertavle til Hjortdal Kirke; Tavlen bar tidligere en Paaskrift herom, men denne blev 1898 ved en Fejltagelse overmalet, og Altertavlens Billede er fra Fru Lucie Ingemanns Haand (ca. 1845) og uden kunstnerisk Værd.

1702 inddrev paa Slette Strand 7 Tønder Tjære, som Niels Jensen Manstrup tilegnede sig i Følge gammel Sædvane af Slettegaards Ejere, og han betalte ogsaa Told af dem paa Thisted Toldkammer; men skønt Strandretten med Hensyn til inddrevet Vrag var blevet konfirmeret af Kong Christian V. 19. Juli 1687, gjorde Dronning Charlotte Amalie, der 1702 ejede Dronninglund og Børglum Kloster og Kongens Strandrettigheder i Vendsyssel, dog gennem sine Godsforvaltere, Marcus Ulsør paa Dronninglund og Anders Larsen paa Børglum Kloster, Krav paa den inddrevne Tjære. Herom opstod langvarig Proces, og Sagfører Johan Poulsen fra Vrensted mødte 11. Nov. 1702 i Han Herreds Ret for Godsforvalterne, efter at Niels Jensen Manstrup d. 21. Sept. havde nægtet at udlevere Tjæren, idet han mente at kunne bevise, at Slette Strand havde ligget til Slettegaard i 500 Aar!

9. Dec. førte han Vidner i Retten. Jens Vognsen Munk paa Nørtorup (se Side 148) vidnede, at han kunde mindes i "ungefær" 60 Aar, og da havde Stranden fra Faldets Rende (i Svinkløv) og østpaa til Svenstrup Aa, som kaldes Slette Strand, ligget til dem, som har beboet eller ejet Slette eller haft den i Pant, hvem de end var, og de havde altid nydt, hvad der ilanddrev af Vrag og uden at nogen havde paatalt det. 12 Mænd, der kunde mindes i indtil 50 Aar, vidnede ligeledes. Johan Poulsen protesterede og henviste til kgl. Forordn. af 25. Maj 1671 og 25. Maj 1688, hvorefter Vragretten var et Privilegium, og at en Bonde ikke kunde nyde det, fordi han købte Jord til en 8-10 Tdr. Htk. ved Strandsiden, og Rentekammeret havde da ogsaa 9. Maj 1702 - vist i Anledning af den foreliggende Sag - resolveret, at ingen upriviligerede Personer kunde nyde Forstrandsret. 22. Dec. 1702 afsagde Retten da Dom, at skønt Niels Jensens Adkomst til Forstrandsret var blevet kgl. konfirmeret 19. Juli 1687, skulde de paa Slettegaards Ejendom inddrevne 7 Tdr. Tjære dog i Medfør af Rentekammerets Resolution af 9. Maj 1702 udleveres lige saa gode, som de var, da Ejeren af Slette tog dem. Processens Omkostninger paa begge

⁶⁴ Biskop Bircherods Dagbog.

⁶⁵ Deres Farbrødre var Jørgen Ibsen Hjerrild til Nørtorup og Søren Ibsen Hjerrild; de blev 1682 deres Værger.

⁶⁶ Skifte i Aalborghus m. fl. A.. Skiftepr. 4. Enken fik Lukas Andersen Nors til Lavværge. Han boede paa Kappel og var gift med *Sidsels Søsterdatter*.

⁶⁷ Han var af Selvejrbondeslægt fra Helstrup ved Langaa.

⁶⁸ Han H. Tgb. 19. Jan. 1695.

Sider ophævedes⁶⁹); det var jo en Sag af mere almen Betydning.

Imidlertid var Niels Jensen Manstrup død paa Tanderupgaard o. 15. Dec. 1702⁷⁰), altsaa inden Dommen faldt, og hans Enke, ”dydædle Matrone” Else Pallesdatter Griis, fik 12. Marts 1703 Skøde paa Tanderupgaard af *Anders Kjørulff* til Bjørnsholm, som efterhaanden synes at have erhvervet Griisernes Parter af Bondeskylden, som 1664 laa under Knud Seefeld til Oksholm. 1664 brugtes Gaarden af Kirsten Pedersdtr., og den fik 1688 Htk. 11-0-3-2, og den aarlige Skyld af den var 12 Tdr. Byg, 1 Skovsvin, 6 Mark Gæsteri og 6 Skill. Arbejdspenge. Købesummen var 550 Rdl.⁷¹).

Niels Jensen Manstrup og Else Griis havde 4 Børn, og Sønnerne antog Moderens Familienavn *Griis*. De var:

1. *Niels Nielsen Manstrup*, kaldet *Griis*; var 1697 Fadder i Hjortdal, d. 2. Marts 1720 ved Sebbesund; tjente hos Købmand Hans Jørgensen Gleerup i Aalborg. Var ugift, og Skiftet efter ham stod paa Slettegaard 12. Juli 1720, ved hvilket hans Part af Slettegaard, 3½ Td. Htk., deltes mellem hans Søsken. Hans Formynder efter Faderens Død 1702 var Jacob Baltzersen, 1716 Forpagter paa Aagaard og Aalegaard, tidligere paa Lienggaard i Lerup (1710), død 1716, begr. i Bejstrup Kirke, gift med Niels Jensen Manstrups Broderdatter Karen Lauridsdatter, f. Bejstrup 1679, d. Haverslev Præstegaard 1743, begr. i Bejstrup Kirke, Datter af Lars Jensen i Manstrup (Værge for Albret Jensens Datter) og Else Nielsdatter, der ligeledes begge er begravet i Bejstrup Kirke under søndre Side af Altergulvet. Jacob Baltzersens Børn kaldte sig *Aagaard*.
2. *Ingeborg Nielsdatter* blev 24. Juli 1716, da hun vist tjente paa Aastrup ved Hjørring, viet i Hjørring St. Hans Kirke til Fogeden paa Aastrup *Casper Buchholtz*. Hans Fader, Præsten Lorenz Buchholtz i Almind (Viborg Amt) vilde selv have viet dem, hvad Præsten i Hjørring, Jørgen Finckenhoff, ikke vilde tillade, og om denne Strid har Kirkebogen en lang Tilføjelse. Casper Buchholtz, der ”længe og med Troskab” tjente Grev Rantzau til Voldbjerg, gav 1720 Skøde til Peder Lassen Rod i Tanderupgaard paa sin Hustrus Part af Slette⁷²). Han blev begravet 1744 i He Kirke (Ringkøbing A.), hvor der er Epitafium over ham og hans to Hustruer.
3. *Maren Nielsdatter*, opholdt sig 1720 hos Oluf Jensen paa Nørtorup i Hjortdal S.
4. *Jens Nielsen Manstrup*, kaldet *Griis*, se nedenfor.

*

I Marts 1703 blev Else Griis, salig Jens Nielsens Enke, trolovet med *Peder Lassen Rod* fra Skræm, f. o. 1682, d. paa Tanderupgaard 25. April 1758, der maa have været betydeligt yngre end Else Griis; men i Marts 1703 døde hun, og 28. April sluttedes Skiftet efter hende. Det

foretoges af Herredsskriver i Aars og Slet Herreder Hans Richardsen i Løgstør paa fungerende Amtmand i Aalborg Christoffer Bartholins Vegne, og Peder Lassen Rod gjorde i Boet Fordring paa 138 Hdlr., som han Tid efter anden havde udlagt for Else Griis, men som han ikke havde skriftligt Bevis for. Overfor hendes Børns Værger Lars Jensen i Manstrup og Lars Jensen i Bejstrup førte han to Vidner om, at de efter Else Griis Be gæring nogle Dage før hendes DØ~I var kommet til Tanderupgaard til hendes Sygeseng, og da stod Peder Lassen ved Sengen, og de hørte, at Else to Gange sagde, at hun skyldte ham 138 Hdlr.⁷³). Peder Lassen blev ca. 1705 gift med *Maren Svendsdatter Bondrup*, f. 1680, d. 1754, Datter af Svend Nielsen Kiib i Bonderup i Haverslev S.

Niels Jensen Manstrup og Else Griis’ Børn beholdt baade Slettegaard og Tanderupgaard. Tanderupgaard bortforpagtede de til Peder Lassen Rod, og paa Slettegaard boede 1710-20 en Forpagter *Søren Christensen*. Over Tanderupgaard, som Peder Rod købte 1720, optoges Bygningssyn 4 Juli 1703⁷⁴), og 8. Nov. s. A. foretog 4 Mænd Syn over Slettegaard⁷⁵). Det ses af Synet, at Gaardens *Raaling* (dvs.: Stuehus) manglede 16 Alen Fod paa søndre Side, Nokkerne var af Bjælkerne, der var ganske forraadnet og skulde forsynes med ”Overkastning” eller Ankre; paa Husets Sydside manglede 10 Læs Tag; paa vestre Ende var Træværket gammelt, men kunde dog endnu staa noget⁷⁶); paa Nordsiden var Taget brøstfældigt, men kunde dog ligge endnu et Aars Tid, naar det blev repareret med 4 Læs Tag. Vinduerne i ”Bagstuen” (Bagkammer?) var ganske øde. *Vogn- og Huggehuset* havde ingen Port, manglede 6 Læs Tag paa Nordsiden, og paa søndre Side var Taget ogsaa brøstfældigt. *Østerhusets* søndre og nordre Ende stod paa Støtter, og det maatte straks istandsættes med i Tylt Tømmer til Sparring og Lægter og 2 Stykker Træ til Stolper; Gavlene var ganske ”forhavet” (dvs.: forfalden) og skulde istandsættes, og Huset behøvede 8 Læs Tag. *Laden* sønden i Gaarden var ganske brøstfældig paa Tømmeret i østre Ende og skulde ”hjælpes” med Stolper og Løsholler, og paa søndre Side manglede der 4 Læs Tag, medens det paa nordre Side var ganske brøstfældigt og skulde tækkes af ny. Endelig skulde Ageparten forbedres.

Det var saaledes intet fornemt Herresæde, de sidste Medlemmer af Slægten Griis efterlod sig. Med Hensyn til Gaardens Afbyggere oplyses, at der 1700 var opført en *Stampemølle* af ny paa Aaen⁷⁷); men da Svenstrup Mænd og andre havde skaaret Aaen ud, var Møllen nu ubeboet og øde, og Mølløværket maatte optages for ikke at forødes. *Vandmøllen* paa Slette Aa ved Slettegaard var vel ved Magt, hvad ogsaa var Tilfældet med de Gaarden underliggende 5 Huse paa *Sanden* og i *Klitten*.

*

⁶⁹ Han H. Hgb. 11. Nov., 9. og 22. Dec. 1702.

⁷⁰ Mellem 9. og 22.

⁷¹ Landst. S. & Pb. 33, S. 243.

⁷² Landst. S. & Pb. 1720.

⁷³ Ø. Han H. Justitspr. 1703, Bl. 233.

⁷⁴ a. St. Bl. 242.

⁷⁵ a. St. 10. Nov. 1703.

⁷⁶ Sandsynligvis har hele Gavlen været beklædt med Fjæl, saaledes som det endnu ca. 1900 saas ved Bindingsværkshuse i Han H., f. Eks. i Skræm.

⁷⁷ Antagelig Svenstrup Aa.

Niels Jensen Manstrup og Else Griis' Søn *Jens Nielsen Manstrup*, kaldet *Jens Griis*, overtog ca. 1719 Slette og udkøbte antagelig sine Medarvinger. Han var født 1689 og døde 1735, begr. i Slægtsbegravelsen i Hjortdal Kirke 16. Juli.

1718 sluttede han Akkord med Kronens Kommitterede om Gaarden Præstbjerg i Hjortdal S., af Htk. 2-4-0-0, og 1723 fik han og hans Medarvinger Skøde paa Kronens Indløsningsret til den⁷⁸), og samtidig fik de Skøde paa Indløsningsretten til en Gaard i V. Svenstrup af Htk. 3-4-0-0, om hvilke han 1719 havde sluttet Aftale med de Kommitterede.

Han var gift med *Anne Nielsdatter*, f. 1695, d. 1773, der vist var fra V. Svenstrup og som efter Mandens Død 1735 fik Jens Nielsen (Broder ?), Præstbjerg i V. Svstrup⁷⁹), til Væрге, indtil hun 1742 blev gift 2° med Slettegaards følgende Ejer Christen Brix.

Jens Nielsen og Anne Nielsdatter havde kun et Barn, Sønnen *Niels Jensen*, f. 5. Feb. 1724, druknet i Foraaret 1741 paa Hjemrejse fra Norge til Slettestrand. Trods sin unge Alder har han vel været interesseret i Skudehandelen fra Slettestrand, der dreves af tidligere Ejere af Slettegaard og flere her fra Hjortdal, og 1768 var her 3 Skuder. Hans Lig kom efter 8 Ugers Forløb i Land og blev begravet 5. Juli 1741; hans Alder var 17 Aar 12 Uger 2 Dage⁸⁰). 7. Oktober 1741 begærede Anne Nielsdatter ved Retten Oplysning om Sønnens Død, og det ses, at han var med Peder Laursen Tofts Skude "Fortuna" fra Slette, der førtes af Peder Tofts Søn, Laurs Pedersen Toft, som senere blev Ejer af Hovedgaarden Ullerupgaard i Sennels S.⁸¹), og at Jens Nielsen omkom ved Skudens Forlis, medens det øvrige Mandskab blev reddet. Det kom til Proces mellem Anne Nielsdatter og Peder Toft, vist angaaende Niels Jensens fra Norge medbragte Varer, men Justitsprotokollen er makuleret. Endnu 12. Januar 1743 var Sagen ikke endt.

Paa den Tid synes Sandflugten at være tiltaget; thi 7. Okt. 1741 tog Anne Nielsdatters Lavvæрге og vist Broder Jens Nielsen i Præstbjerg i V. Svenstrup Tingsvidne om, at Slettegaard af Htk. 6 Tdr. og Slette Møllehus med Htk. under Gaardens Takst 2-2-3-1 var saa betyngtet af Sandflugt, at hun ikke kunde udrede den 1741 udskrevne Rytterhest til kongelig Tjeneste, og 4 Mænd fra Hjortdal og V. Svenstrup (Chr. Lassøn, Jens Lassøn, Peder Høeg og Niels Christensen) vidnede, at det var dem velkendt, at Slettegaards Agre og Markjorder laa næsten altsammen over høje Bakker, hvoraf en Del var ganske maadelige til Korn og Græs, og mere end Halvdelen af Gaardens Ejendom i mange Aar forhen og endnu aarlig er saa overlagt med Klitsand, siden det er nær ved Havet, at Tøjringen og Græsningen er saa ringe og skarp, særdeles i varme og tørre Somre, at de til Gaardens Drift nødvendige Bæster og Kreaturer lider Mangel og er af Magerhed og slet Huld. Det vides dog ikke, om hun slap for Hesteholdet.

30. Oktober 1742 indgik Anne Nielsdatter Ægteskab med *Christen Christensen Brix*søn. (Brix), f. i V. Assels Sogn paa Mors, dbt. 18. Nov. 1714, begr. Hjortdal 26. April 1783, Søn af Christen Brixsøn, Fæstebonde i V. Assels (1716 Selvejer), der 1719⁸²) flyttede til Hedegaard i Ørding, og Anne Jepsdatter⁸³).

Christen Brix i Slette skrev en smuk Haand og var 1736 Ridefoged til Gunderupgaard i Strandby S. (Gislum H.), indtil han ved Ægteskabet kom til Slettegaard. Ved sin Fratræden af Ridefogedstillingen kom han til at skyld sin Husbond Niels Poulsen 670 Rdl., og 2. Nov. 1744 gav han ham Pant i Slettegaard med Mølle samt i Gaardens Fæstegods i V. Svenstrup, 4 Gaarde og Bol, ialt Hfk. 14-2-0-1, hvilket Pantebrev han indløste 1750.

Hans Hustru var som foran anført født 1695 og han 1714, saa hun kunde jo være Moder til ham for Alderens Skyld; men slige Ægteskaber var hyppige i hin Tid. Da hans 86-aarige Fader 1766 døde og Enken Johanne Andersdatter det følgende Aar ægtede en Peder Jergaard, holdt Præsten Tale over Teksten: "Kvinde, se det er Din Søn; Johannes, se det er Din Moder", saa der har vel ogsaa været stor Aldersforskel⁸⁴), og et særligt iøjnespringende Tilfælde var, da Kirsten Bildt til Lundergaard i Jetsmark S. 1667 i en Alder af 70 Aar ægtede den 27-aarige Oberstløjtnant Otto v. Mangelsen og levede med ham i 25 Aar.

Anne Nielsdatter døde 1773, begr. Hjortdal 3. Juli, og 12. Aug. 1774 blev Chr. Brix gift 2° med *Ingeborg With*, f. 1733, d. 1790, Datter af Skræddermester C. With i Aalborg og Inger Schandorph; men heller ikke i dette Ægteskab fik Brix Børn. Han drev Skudehandel paa Norge og blev en bemidlet Mand, som bl. a. 1761 købte Nørgaard i Bejstrup, og han forsøgte ligesom tidligere Niels Jensen Manstrup at hævde Strandrettigheden til Slettegaard; men ved Højesteretsdom af 1. April 1775 blev den tilkendt Kongen, saa længe Slettegaard ejedes af ikke privilegerede (uadelige) Personer. 1783 - kort før sin Død - oprettede han og Hustru et Legat paa 300 Rdl. kur., hvoraf Renten skulde tilfalde de fattige i Hjortdal Sogn, dog saaledes, at fattige fra Slettegaards Afbyggersteder og Fæstegods skulde nyde dobbelt Portion mod andre. Endvidere henlagde Ægteparret 66 Rdl. 4 Skill. til Vedligeholdelse af Griis'ernes Gravkælder i Hjortdal Kirke, hvori de begge blev begravet. Legaterne blev prioriteret i Slette Mølle og Bolet Fasmalie. 1784 solgte Ingeborg With Slettegaard til sin Mands Brodersøn Christian Mogensen Brix og flyttede til et af hende bygget Enkesæde Sønder Slette, hvor hun boede sammen med sin Søsterdatter Birgitte Seiersen fra Nykøbing Mors. Hun blev pludselig syg og døde under et Besøg i Lerup Præstegaard, aabenbart ramt af Apopleksi, og døde 14. Juli 1790. Ægtefællerne havde 8. Marts 1775 oprettet kgl. konf. Testamente, hvorefter den længstlevende af dem skulde arve den afdøde, og naar den sidstnævnte var død, skulde Boet deles til begges Arvinger.

15. Juli mødte Forvalter Calstrup paa Oksholm paa Stiftamtmand Theodosius Levetzhaus Vegne i Sdr. Slette

⁷⁸ Kronens Skøder 1723, S. 460. I Fodnoten 1 S. 460 staar, at Akkorden 1718 om Præstbjerg var sluttet med Niels Jensen, men det er Fejlskrift for Jens Nielsen, thi Niels Jensen døde 1702.

⁷⁹ Gift 1697 med Ide Margrete Palledatter Griis, se Side 158.

⁸⁰ Hjortdal Kbg.

⁸¹ Thisted Amts Aarbog 1942, S. 209 og 213.

⁸² Kronens Skøder III, 533 f.

⁸³ C. Klitgaard: "Slægtens Saga, Stambog for Efterkommere af Mogens Brix og Karen Pedersdr. Lassen", S. 7 ff.

⁸⁴ Indenfor Præstestanden var det meget hyppigt Tilfældet, at en ung Præst med Kaldet overtog en gammel Præsteenke.

for at foretage Registrering af Boet, og 12. August begyndte en meget vidtløftigt Skifteforretning, der ikke forløb uden Gnidninger mellem Arvingerne, af hvilke nogle var forud betænkt af Madam Brix⁸⁵). Boet viste Aktiver 7729 Rdl. kur., hvoraf Løsøret udgjorde 960 Rdl., og blandt dette var en Guldkæde og en Sølvterrin; Passiver beløb sig til 1203 Rdl., hvorefter der var et Overskud paa 6526 Rdl., som deltes lige over til Christen Brix' og Ingeborg With's Arvinger.

13. Juli 1790 havde Madam Brix bestemt, at der til Kirkeejeren Niels Steen paa Nørtorup skulde betales 10 Rdl. for hendes Ligs Nedsættelse i Gravkælderens ved Siden af hendes Mands Kiste, og der skulde sættes en Plade paa hendes Kiste samt gives et Par Vokslus til Alteret her.

Forinden Madam Brix (Ingeborg With) døde, havde hun solgt det Fæstegods, der tilhørte hendes Mand og hende, bl. a. Nørgaard i Bejstrup, som Brix 1761 købte af Chr. Vestergaard i Klim, en Gaard i Flade Sogn paa Mors (600 Rdl.), en Gaard i V. Svenstrup af Htk. 2-0-2-0 med et Hus (vist Præstbjerg, Brix' første Hustrus Hjem); en Gaard s. St., Htk. 1-6-2-0, en Gaard s. St., Htk. 1-7-1-1, og et Bol, Htk. 0-0-3-2.

Slettegaard med underliggende Huse paa Gaardens Omraade skødede Madam Brix 1784 til sin Mands Brodersøn *Christian Mogensen Brix*, der utvivlsomt tidligere som Dreng havde haft Ophold hos dem paa Slettegaard. Købesummen var 1800 Rdl., af hvilket Beløb han senere fik 1000 Rdl. foræret af Ingeborg With⁸⁶).

Af Skødet skal her gives nogle Uddrag:

Under Gaardens Takst hørte: *Slette Mølle*, af hvilken der svaredes en aarlig Afgift af 8 Rdl. foruden, at Slettegaard's Beboere fik deres Korn malet gratis; Stedet *Fasmalie*⁸⁷) svarede aarlig 8 Rdl. foruden i Dags Mejen i Høst og en aarlig Rejse paa 4-5 Mil. Fæsteren havde Opsigt med, at intet blev stjaalet fra Heden og Mosen; *Sandens* ene Fæster svarede aarlig 1½ Rdl. og 1 Dags Mejen eller 3 Mk. i Stedet, endvidere 2 Dages Høslet og 2 Dages Tørvegravning; den anden Husfæster paa Sanden svarede aarlig 2 Rdl. samt af "Hanses Have" 3 Rdl. og desuden 1 Dags Mejen, 1 Dags Høslet, 2 Dages Tørvegravning og 1 Dags Lyngslet. De andre Husfæstere paa Sanden gav henholdsvis 1 Rdl. og nogle Dages "Villighed" - 4 Rdl. og 2 Dages Mejen, 1 Dags Høslet og 1 Dag at rejse - Enken Maren Golding og Klemmen Thomsens Enke, der boede i hver sin Husende, og hvis Mænd havde været Fæstere under Slette, betalte kun Ekstraskatten, men ingen Huspenge, hvad Johanne Tranum heller ikke gjorde, men gjorde nogen "Villighed". Af Husene i *Klitten* (dvs.: ved Slettestrand, hvor der nu er mange Sommervillaer), gav Gregers Poulsen, der vist var Skipper, 4 Rdl.; Hans Karlsens Enke 1 Rdl. 2 Mk. samt 1 Dags Mejen, 3 Dages Høslet og 2 Dages Tørvegravning; Ole Rismand ydede 1 Rdl. og nogle Dages Villighedsarbejde. Af Huset *under Bakken* gav Peder Moustsen 2 Rdl. og desuden 2 Læs Hø eller 2 Rdl. i stedet, og desuden havde han Opsyn med Engene.

Endvidere maatte Chr. Brix ikke sælge Slettegaard i sin Livstid, og døde han før Ingeborg With, maatte hans Arvinger heller ikke sælge den i hendes Livstid. Til sig selv forbeholdt hun uden at svare Skat eller Afgift deraf Elsemarken og Vesternymarken øst derfor, og vest for Elsemarken havde hun bygget nogle Huse, *Sønder Slette*, hvis Jordtilliggende stødte til Skellet mod Hedegaards Jord i Syd og til Løkkens Rende i Øst langs med Søndersiden af "det sure Fald" til Slette Aa, der dannede Østskellet mod Nørtorups Jord. Hun forbeholdt sig ogsaa nogen Eng langs Aaen og nogen Hede og udyrket Jord samt Tørveskær og Lyngslet m. m. Hun forbeholdt sig endvidere for Livstid det øverste Stolestade i Kirken samt Ret til at give en Christen Nielsen og Gregers Poulsens Børn Frihedspas⁸⁸) uden Betaling.

Christian Brix, som 1784 købte Slette, var f. 1749 paa Nørbjerggaard i Gøttrup Sogn som Søn af Mogens Christensen Brix, d. 1766 paa Bisgaard i Skræm S., og Karen Pedersdatter Lassen⁸⁹). Christian Brix var indtil 1784 Skudehandler i Torup Strandgaard, som han ejede, og han drev ogsaa Skudehandel fra Slettestrand, efter at han var flyttet til Slette. Han var en velstaaende og anset Mand, men døde forholdsvis ung 15. Maj 1807, efter at han og Hustru, der ingen efterlevende Børn havde, kort før havde oprettet Testamente, der fik kgl. Konfirmation og i Følge hvilket den længstlevende arvede den afdøde.

10. Feb. 1779 blev Brix gift med *Anne Elisabeth Møller*, f. 1748, d. 7. Dec. 1812, Søsterdatter af Ridefoged til Bratskov, senere Skudehandler i Tranum Strandgaard ("Møllers Hus"), Poul Møller. Hendes Forældre var Anders Laursen Bech ved Silkeborg og Cecilie Pedersdr. Møller. I det forannævnte Testamente disponerede Chr. Brix og Hustru over ca. 8000 Rdl. som Gaver til Slægtninge og bestemte, at Slettegaard med Besætning og alt Løsøre skulde overgaa til Brix' Søstersøn Mogens Brix Kjølgaard for et Beløb af 3000 Rdl.; men efter Anne Elisabeth Møllers Død opstod der lang og bitter Strid mellem ham paa den ene Side og de øvrige Arvinger paa den anden, idet de ikke vilde anerkende hans Ret til at overtage Slettegaard, men ved Højesteretsdom - vist 1820 - fik han Medhold.

Christian Brix ejede $\frac{2}{3}$ af en lille Brig, der hed "Christian og Elisabeth", og havde Pakhus ved Slettestrand; $\frac{1}{3}$ af Fartøjet ejedes af en Mand i Torupstrand. I Maj 1809 blev Briggen, der da ejedes af Mogens Kjølgaard og førtes af Poul Andersen Bisgaard fra Bisgaard i Øsløs, senere Skudehandler i Lønstrup, opbragt af den engelske Fregat "Tartarus", da den var paa Rejse til Norge med Korn, Smør, Flæsk m. m. Den blev indbragt til Gøteborg, hvorfra Mandskabet blev hjemsendt, medens Skuden ved Auktion solgtes til Arendal.

Mogens Brix Kjølgaard, der ved Christian Brix' Død 1807 kom til Slettegaard for at bestyre den for Anne Elisabeth Møller, indtil han blev Ejer ved hendes Død 1812, var født paa Vester Kjølgaard i Kettrup Sogn

⁸⁵ Skiftepr. for Aalborghus m. fl. Amter, Nr. 5.

⁸⁶ V. Han H. Justitspr. 28. Juni 1804.

⁸⁷ Dette besynderlige Navn er maaske en S sammensætning af Stedet paa Lien ved Eng (Ma) og Bækken (Fas). Fosdalen i Lerup Sogn udtales Fas.

⁸⁸ Frihed for Stavnsbaand.

⁸⁹ Datter af foran omtalte Peder Lassen Rod paa Tanderupgaard. Hun døde 1799 hos sin Søn paa Slettegaard, efter at hun 3. Gang 1773 havde ægtet Jens Bertelsen Bisgaard i Skræm. Hun blev begravet paa Hjortdal Kirkegaard, hvor der ca. 1900 var Rester af et Gravtræ over hende. Se iøvrigt Thisted A. Aarbo 1943, S. 354 og 356.

1776, Søn af Christen Christensen Kronborg og Anne Marie Mogensdatter Brix, der boede paa Vester Kjeldgaard i Kettrup Sogn, efter hvilken Sønnen Mogens tog Slægtsnavnet Kjeldgaard for at undgaa Forveksling med sin Fætter Mogens Brix i Blokhus, hos hvem han var Skipper 1801. Til en Begyndelse kaldte Folk dem nemlig "Store Muens" (Kjeldgaard) og "Bette Muens" (Skudehandler i Blokhus). 1810 og 1811 var Mogens Kjeldgaard Skudehandler i Løkken og flyttede saa 1812 til Slettegaard for at overtage den, og her døde han 1838. Han var 1811 blevet gift (i Vrensted) med *Maren Christensdatter Jensen*, f. 1794, d. 1856, Datter af den store Skudehandler Christen Jensen Aasendrup i Løkkensholm og Gertrud Ane Thomsen⁹⁰), og de fik 12 Børn, af hvilke den ældste Søn *Christen Kronborg Kjeldgaard*, f. 1815, d. 1886, var den sidste Skudehandler ved Slettestrand og 1861 flyttede til Aggersund, hvorimod

Sønnen *Peder Brix Kjeldgaard*, f. 1819, d. 1906, overtog Slettegaard, som efter en Brand 1842 havde faaet nyt Stuehus. Peder Kjeldgaard solgte Resten af Slettegaards Afhyggere og nedlagde Vandmøllen for at kunne foretage et Overrislingsanlæg; han solgte ogsaa Størstedelen af Klitten, hvor Statens Klitvæsen anlagde "Svinkløv Plantage". Det var til Sorg for ham, at dette Salg fandt Sted, thi paa dette Omraade var en Mængde Grævlinge at holde Jagt paa. 1849 ægtede han sin Kusine *Karen Brix Vestergaard*, f. 1825, d. 1908, Datter af Peder Christensen i Fjerritslev Vestergaard og Else Christensdatter Kronborg. Kun 4 af deres 9 Børn blev voksne; den ældste *Mogens Brix Kjeldgaard*, f. 1851, døde 1952 ved New York, U.S.A. Disse Børn solgte 1907 Slettegaard for 60.000 Kr. til Fru *Ragnhild Meldola Weber* fra Snoghøj, og den er nu nærmest en Lystgaard.

(Kilde: Historisk Årbog for Thisted amt 1954, side 131-176)

---

⁹⁰ Vends. Aarbøger, 1949, S. 185.